

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРАВООХОРОННИХ  
ОРГАНІВ У РОЗБУДОВІ ДЕМОКРАТИЧНОЇ  
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

**Матеріали  
XV Міжнародної науково-практичної  
конференції**

**22 березня 2023 року**

**Одеса  
ОДУВС  
2023**

**УДК 351.74**  
**P68**

*Статті друкуються в авторському варіанті.  
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво  
перевищували пропоновані обсяги*

P68      Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократич-  
ної правової держави: матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф.,  
м. Одеса, 22 березня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. 362 с.

**УДК 351.74**

**© ОДУВС, 2023**

**ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБАЦІЙНИХ ПРОГРАМ  
ДЛЯ ОСІБ, ЗВІЛЬНИНИХ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ  
З ВИПРОБУВАННЯМ**

*Будяченко О. М., к.ю.н., доцент кафедри кримінального права  
та кримінології факультету підготовки фахівців  
для органів досудового розслідування  
Одеський державний університет внутрішніх справ*

Одним із заходів *пробації*, який сьогодні активно застосовується на практиці та заслуговує на окрему увагу є реалізація пробаційних програм стосовно осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Як зазначає С. Рак, огляд заходів, які закріплено у ч. 1 ст. 76 Кримінального кодексу України до осіб, яким надано випробувальний термін, дають право стверджувати, що вони не забезпечують такої мети покарання, як загальна та спеціальна превенція, та формують у громадськості враження фактичної безкарності таких осіб, а вирішити цю проблематику здатне застосування до таких осіб *пробаційних програм* [1, с. 228].

Втім, такі *пробаційні програми* можуть бути різними. Види *пробаційних програм* затверджуються наказами Міністерства юстиції України.

Наприклад, на сьогодні затверджено такі види програм для повнолітніх як «Зміна прокримінального мислення», «Попередження вживання психоактивними речовинами», «Подолання агресивної поведінки», «Формування життєвих навичок» [2].

Аналіз судової практики свідчить про наявність різного підходу до питання визначення виду *пробаційної програми* підсудному. Так, Кілійський районний суд Одеської області в ухвалі від 28 січня 2019 року у справі № 502/2061/18 вказав, що вид *пробаційної програми* має бути самостійно визначений представником органу *пробації*, виходячи з проведеної оцінки ризиків повторного вчинення засудженим кримінального правопорушення [3]. Втім, Рахівський районний суд Закарпатської області у вироку від 08.04.2022 у справі № 305/1929/21, визначив засудженому вид *пробаційної програми*, зокрема, поклав обов'язок виконувати заходи, передбачені *пробаційною програмою* подолання агресивної поведінки [4].

Наявність такої судової практики є зрозумілою, адже на нормативному рівні закріплено правило про те, що якщо вид *пробаційної програми* судом не визначено, його визначає куратор *пробаційної програми* з урахуванням результатів оцінки ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення (п. 3 наказу Міністерства юстиції від 28.03.018 року № 926/5 «Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації *пробаційних програм*») [5].

Вбачається такий підхід дискусійним, адже визначення виду *пробаційної програми* по суті є складовою процесу ухвалення судом вироку по справі зокрема, призначення покарання. Більш того, відповідно до статті 2 Закону про *пробацію*, *пробаційна програма* має передбачати комплекс заходів, які спрямовані на «корекцію соціальної поведінки або її окремих проявів, формування соціально сприятливих змін особистості, які можливо об'єктивно перевірити» [6]. Є очевидним, що такі заходи не можуть бути однаковими для всіх, адже всі засудженні мають різне минуле, психіку, характер, освіту, джерела доходів, оточення, стосунки із сім'єю, стан здоров'я, наявність травм, що можуть вплинути на його поведінку тощо.

Більш того, певні питання викликає зміст частини третьої статті 76 Кримінального кодексу України, в якій передбачено застосування судом таких заходів як проходження курсу лікування, працевлаштування поміж із таким заходом як виконання заходів передбачених *пробаційною програмою* [7]. Втім, примусове лікування від певної залежності цілком можна визнати заходом

щодо формування соціально-сприятливих змін особистості, який може бути реалізований в межах *пробаційної програми*.

Фундаментальна ідея *пробації* полягає у наданні злочинцю порад, сприянню у вирішенні його життєвих проблем соціального характеру. Так, ідея *пробації* давати злочинцю поради, сприяти йому у вирішенні його проблемних аспектів життя. Аналіз поняття *пробації*, яке надано у Законі про *пробацію* надає право віднести до заходів *пробації* і надання допомоги у вирішенні соціально-побутових проблем, зокрема отриманні документів та/або освіти, працевлаштуванні тощо.

Додатковим аргументом на користь цього твердження є визначення *пробації*, яке надано у Рекомендаціях № СМ/(2010)1 Комітету Міністрів Ради Європи про Правила Ради Європи про *пробацію*, де *пробація* визначена як «система виконання покарань, призначених правопорушнику, що передбачає коло заходів виховного впливу, таких як нагляд, контроль та надання допомоги, що мають на меті залучення засудженого до суспільного життя та забезпечення безпеки суспільства» [8].

Отже, зміст заходів *пробаційних програм* має бути набагато ширше ніж той, який передбачений чинними *пробаційними програмами*. Втім, реалізація *пробаційної програми* «Подолання агресивної поведінки» передбачає тільки один захід – проведення 12 групових занять у формі тренінгів по 120 хв. кожне (2 год.) [9].

Як наголошує С. Марків, *пробація* має будуватися на індивідуальному підході, який полягає у спілкуванні з кожною засудженою особою, врахуванні усіх її якостей як індивіда; диференційованому підході, який передбачає надання засудженому консультативної та психологічної допомоги у кожному конкретному випадку, сприяти його працевлаштуванню, залученню до навчання, суспільно корисної праці тощо; профілактичному підході, який полягає у попередженні вчинення повторних протиправних діянь, реабілітації засудженого та його ресоціалізації [10, с. 81].

Ще на етапі розробки Закону про *пробацію* його розробники наголошували про те, що робота в рамках *пробації* буде проводитися «за індивідуальним планом з урахуванням оцінки ризиків вчинення клієнтом *пробації* нових кримінальних правопорушень та передбачатиме диференційований підхід при наданні консультативної, психологічної та інших видів допомоги, сприятиме працевлаштуванню, залученню до навчання, участі у виховних заходах та соціально корисній діяльності» [11].

Отже, *пробаційна програма* має розроблятися індивідуально для кожного засудженого і затверджуватися судом. Рішення суду про застосування до засудженого конкретної *пробаційної програми* має бути максимально точним, адже втрачається сенс цього рішення. Поряд із цим, не варто відмовлятися від затвердження типових *пробаційних програм*.

### Література:

1. Рак С. Застосування пробаційних програм при притягненні до відповідальності за службову недбалість. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 5. С. 228-232.

2. Про затвердження пробачійних програм для неповнолітніх суб'єктів пробачії : наказ Міністерства юстиції України від 11.06.2018 року № 1798/5. URL: [https://www.probation.gov.ua/?page\\_id=131](https://www.probation.gov.ua/?page_id=131).
3. Ухвала Кілійського районного суду Одеської області від 28 січня 2019 року у справі № 502/2061/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79438196>.
4. Вирок Рахівського районного суду Закарпатської області від 08.04.2022 у справі № 305/1929/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103888230>.
5. Про затвердження Переліку заходів щодо реалізації пробачійних програм: наказ Міністерства юстиції від 28 березня 2018 року № 926/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0483-18#Text>.
6. Про пробачію: Закон України від 05.02.2015 № 160-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 93.
7. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.
8. Правила Ради Європи про пробачію: Рекомендація CM/Rec (2010)1 Комітету Міністрів державам-членам, прийнята Комітетом Міністрів 20 січня 2010 року на 105-му засіданні заступників Міністрів. URL: <https://rm.coe.int/16806f4097>.
9. Мельник М., Пуха К., Журавель Т. Методичний посібник до пробачійної програми для дорослих «Подолання агресивної поведінки». Київ. 2019. 151 с. URL: <http://psychologdcpp.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/Бібліотека-3-1.pdf>.
10. Марків С. Становлення та роль служби пробачії в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Випуск 3 (7). С. 78-81.
11. Пояснювальна записка до проекту Закону про пробачію № 0921 від 27.11.2014. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: [http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_2?pf3516=0921&skl=9](http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=0921&skl=9).

## ЗМІСТ

|                                                                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО .....                                                                                                   | 3  |
| <b>Авдєєва Г. К.</b>                                                                                                      |    |
| СИСТЕМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ .....                                                                   | 5  |
| <b>Албул С. В.</b>                                                                                                        |    |
| ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ГЕНОЦИДУ:<br>РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ .....                                                                | 8  |
| <b>Алексєєнко А. О.</b>                                                                                                   |    |
| ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ВІЛЬНЕ ПЕРЕСУВАННЯ,<br>ВІЛЬНИЙ ВИБІР МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ<br>В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ .....       | 12 |
| <b>Александрова О. Р., Чекмарьова І. М.</b>                                                                               |    |
| ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ .....                                                                                  | 14 |
| <b>Андрієнко І.С., Мирза С.С.,</b>                                                                                        |    |
| ЩОДО СУТНОСТІ ТА ВИДІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ<br>ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ .....                                                   | 17 |
| <b>Андрушков І.А., Рудой К. М.</b>                                                                                        |    |
| ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ .....                                                                    | 21 |
| <b>Антоненко О. А., Григорєцька І. І.</b>                                                                                 |    |
| СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ<br>ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ .....                                              | 23 |
| <b>Баранов С. О.</b>                                                                                                      |    |
| ПРОФІЛАКТИКА ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ ЗАПОБІГАННЯ<br>АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ<br>ДЕЖПРИКОРДОНСЛУЖБИ ..... | 25 |
| <b>Березовський С.Ю., Мох Т.П.</b>                                                                                        |    |
| АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ<br>НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.....                                                             | 30 |
| <b>Bila V., Berezovenko L. S.</b>                                                                                         |    |
| THE ROLE AND PLACE OF LAW ENFORCEMENT AGENCIES IN THE<br>RULE OF LAW .....                                                | 33 |
| <b>Боровко В. М.</b>                                                                                                      |    |
| ЩОДО РОЗВИТКУ СИТУАЦІЇ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ<br>НАРКОТИКІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЄС .....                                      | 36 |
| <b>Будяченко О. М.</b>                                                                                                    |    |
| ДЕЯКІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ ОСІБ,<br>ЗВІЛЬНИНИХ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ<br>З ВИПРОБУВАННЯМ.....     | 39 |
| <b>Буртова В. В., Кулик Л. М.</b>                                                                                         |    |
| ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ .....                                                                        | 42 |